

к 78
4-12
35596-438

Чаваш
Республикин
Наци
библиотеки

К

К 42
- 412

Чăваш Республикин культура
тата национальнăçсен
ёçсен министерстви
Чăваш Республикин Наци библиотеки

Чăваш Республикин
Наци библиотеки

Библиотекăн пайёсем тăрăх

кр

Шупашкар 1996

K 78.340.671.2

48.34, 71, 63, 511, 4 (2009 ч. 8)

Хатёрлекенёсем:
Захарова Н.В., Семенова П.А.

35596-438

НАЦИОНАЛЬНАЯ БИБЛИОТЕКА
ЧУВАШСКОЙ
РЕСПУБЛИКИ

ПРОВЕРЕНО
2010

Чăваш Республикин Наци библиотеки

Чăваш Республикин Наци библиотеки 1996 çулта 125 çул тултарчĕ.

1871 çулхи кăрлачăн 24—мĕшĕнче хула интеллигенцийĕ тăрăшнипе, Хусан губернаторĕ ирĕк панипе Шупашкарта халăх библиотеки уçалать. Çак библиотеки

отека хула çыннисемшĕн чăн—чăн культура вучахĕ пулса тăнă.

1892 çулта çак библиотекăна «хулари обществăллă библиотека» тесе ят панă, хула управи ун валли çулгалăкра 50—шар тенкĕ укça уйăрса пама пуçланă. 1925 çулта библиотекăна государство бюджетĕ çине илĕçĕ.

1937 çултан пуçласа Шупашкарти библиотека Мускаври наука библиотекисен коллекторĕнчен кĕнекен ятарлă экземплярне тата Чăваш кĕнеке издательствинче тухакан кашни кĕнекене илсе тăма пуçлат.

1938 çулхи мартăн 1—мĕшĕнче Шупашкар библиотекине М.Горький ятне парасĕ. Литература туянса тăма апа кашни çул 50—70 пин тенкĕ укça уйăрса пама пуçласĕ.

1994 çулхи ака уйăхĕн 1—мĕшĕнче вара М.Горький ячĕллĕ библиотекăна Чăваш Республикин Министрсен Кабинечĕн йышăнавĕпе килĕшÿллĕн Чăваш Республикин Наци библиотеки ятне пама йышăннă. Наци библиотекин статусне илнĕ май, библиотекăн тĕллевĕсем те анлăланаçĕ: ретроспективлă Наци библиографине хатĕрлесси; наци пичечĕн репертуарне пухасси; наци информаци системине йĕркелесе ярасси; краеведенин пĕтĕмĕшле каталогне туса хурасси; республикăри ытти библиотекăсене наци литературипе ёçленĕ чух кирлĕ пулăшу парасси; библиографипе методика

кӱартӱвӱсем туса хатӱрлесси; ытти библиотекӱсемпе облаҫсенче пурӱнакан чӱвашсемпе культура ҫыхӱнӱвӱсене ҫирӱплетесси, чӱваш кӱнеке издательствинче тухакан кӱнекесемпе республика тулашӱнчи библиотекӱсене тивӱҫтересси т.ыт.те. Малтан туса пынӱ ёҫсем ҫумне ҫенӱ ёҫсем хутшӱнни Наци библиотекишӱн пыҫӱк чыс та яваплӱх.

Наци библиотеки халӱ пирӱн республикӱра чи пуянни. 1995 ҫулхи кӱрлач уйӱхӱ тӱлне унта 2 милиона яхӱн кӱнеке упранатӱ. Ҫав шутра чӱвашла кӱнекесем 36 пин те 524 экземпляр, ют ҫӱршыв чӱлхипе ҫырнисем 23 пин экземпляр. Библиотека фондӱнче кӱнекесемпе хаҫат—журналсемсӱр пуҫне альбомсем, атлӱссем, промышленность каталогӱсем, стандартсем, патентсем, картӱсем, слайдсем, диафильмсем, микрофишӱсем упранаҫҫӱ.

Ҫулталӱкне библиотекӱна 23 пин единица пичет материалӱ килсе тӱратӱ, ҫурри вӱсенчен кӱнекесем шутланаҫҫӱ, ыттисенчен 400 единици — журналсем, 130 единици — хаҫатсем. Пӱтӱмӱшле илсен библиотека халӱ кӱнекесене упрамалли ҫурт кӱна мар, информаципе—культура центрӱ те шутланатӱ. Кунта тӱрлӱрен выставкӱсем, литературӱпа музыкӱ каҫӱсем, вулакансен конференцийӱсемпе кӱнеке премьерисем иртеҫҫӱ.

Библиотека фондӱпе уҫӱ курма Шупашкарта тата республикӱра пурӱнакан пур ҫитӱнӱ ҫын та пултаратӱ. Республика тулашӱнче пурӱнакансемшӱн те вулав залӱн алӱкӱсем яланах уҫӱ.

Вулакансене кирлӱ литературӱпа тивӱҫтерес ёҫе кунсерен вун ултӱ уйрӱм туса пыратӱ. Ҫак уйрӱмсене пӱтӱмпе 46 пин ытла вулакан ҫырӱнӱ. Кашни уйӱхра библиотекӱна 4 пине яхӱн ҫын пырса ҫӱрет, вӱсене 92 пин экземпляр ытла кӱнеке, хаҫат—журналпа тивӱҫтереҫҫӱ.

Юлашки вӱхӱтра библиотека ёҫӱнче ҫенӱлӱхсем палӱра пуҫларӱҫ. 1993 ҫултанпа библиотекӱн чылай пайӱсенче автоматизациленӱ ёҫ ырӱнӱсем йӱркеленӱ. Хальхи вӱхӱтра библиотекӱра 14 компьютер (IBM PC/AT) ёҫлет. Вӱсемпе сотруди́ксем электронлӱ каталог

йёркелессишён тәрәшәсҗә.

Библиотекаң кәткәс та нумай енлә ёҗне 115 библиотекарь туса пырать. Нумайәшә вёсенчен аслә пёлү илнә специалистсем. Сотрудниксенчен вәтәрәшә библиотекәра 15 җул ытла ёҗлесҗә ёнтә.

Информаципе библиографи пайё

Ёс вӑхӑчӑ: 8 сехетрен 20 сехетчен,
канмалли кун — тунтикун;
тел. 22—27—97.

Ку пайра ёслекенсем ҫулсерен уйрӑм вулакансен тата предприятипе организацисен 3 пин ытла ыйтӑвне тивӗҫтересӗ. Ёсре, вӑренӑре, килти хуҫалӑхра сиксе тухакан ыйтусем ҫине информаципе библиографи пайӑнче хурав тупма пулать. Алфавитпа системӑллӑ каталогсемсӗр пуҫне кунта статьясен системӑллӑ картотеки, паллӑ ҫынсен тата илемлӗ литература произведенийӗсен ячӗсен картотекисем пур. Вӗсемпе усӑ курса, вулакансем ҫыравҫӑн хушаматне, кӑнеке ятне, кӑнеке ӑҫта е хӑҫан тухнине пӗлме пултарасӗ.

Информаципе библиографи пайне 1938 ҫулта йӑркеленӗ. Унӑн фондӑнче тӑрлӑрен словарьсемпе энциклопедисем, библиографи указателӗсем чылай.

Кунта вулакансем революцичченех тухнӑ Брокгаузда Эфронӑн энциклопеди словарьсемпе паллашма пултарасӗ. Пайра ҫавӑн пекех наукӑн пӗтӗм отраслӗсемпе, литература, ӑнер, культурапа библиографи пособийӗсем пур. Кӑнеке, журналсенчен илнӗ статьясен, изоизданисен, рецензисен летописӗсем те килсе тӑрасӗ информаципе библиографи пайне. ИНИОН, ВИНТИ, ВНТИЦ, «Информкультура» хатӑрлесе пичетлекен рефератлӑ кӑларӑмсене те вулакансем час-часах ыйтасӗ. Пай ҫумӑнче культура ёҫне туса информაცი ыйтӑвӗсене тивӗҫтерекен патшалӑх системин секторӗ ёҫлет. Вӑл ӑнер тата культура ёҫченӗсене ҫӗнӗ информаципе тивӗҫтерсе тӑрать. Вулакансен ыйтӑвӗсене туллинрех тивӗҫтерес тӗллевпе пайра ёслекенсем тӑрлӑрен библиографи пособийӗсем хатӑрлесех тӑрасӗ.

Гуманитарлә наукәсен вулав залә

Ёс вәхәчә: 8 сехетрен 20 сехетчен, канмалли кун — тунтикун; тел. 22-55-48.

Библиотекаңн вулав залә наука ёсченёсемпе специалистсене тата студентсемпе вёрентекенсене, ёссыннисене уйрам кафедрасем

хушшинче кёнекесемпе тивёштерет.

Вулакансем кунта обществәпа политика, филологи, сугсанталәк законёсене вёрентекен наукәсем синчен кёнекесем тата вырәсла илемлә литература илме пулгаращё. Кёнекесен пёр пайё (ку вәхәтри чи кирлә йитусемпе сырнисем, сёнё кёнекесем) вулав залён тёп мар фондёнче. Вәл кёнекесене вулакансем маларах заказ памасәрах илме пулгаращё, вёсен шучё 28 пине яхән.

Вулакан йытакан кёнеке сүлерех асәннә фондра сук пулсассән, вәл кёнекене вулав залёнче ёслекенсем библиотекаңн тёп фондёнчен тупса пама тәрәшащё.

Фондри кёнекесемпе вулакансене анләрах паллаштарас тёллевпе кунта ёслекенсем тёрлёрөн выставкәсем, обзорсем, литературәпа тематика кащёсем, кёнеке премьерисем ирттерещё.

Вулав залё сүмёнче хаһат—журнал залё ёслет

Чәвацц Республикин Наци библиотеки 600 яхән тёрлә яглә хаһат—журнал сырәнса илет. (Танлаштарма: библиотека усәлнә сүл (1871) кунта 6 журнал тата темищё теһетке хаһат пулнә). Юлашки сүлсенче библиотекаңна хаһат—журнал вулама килекенсен шучё үссех пырать. Савәнпа та, вулакансен йытәвёсене хәвәрт та тёрёс пурнәслас тесе, 1985 сүлтанпа библиотекаәра хаһат—журнал залё ёслет.

Библиотека фондѣнче 40—50—мѣш сѹлсенче тухса тѣнѣ хасат—журналсем те упранащѣ («Литература в школе» 1946 сѹлтанпа, «Дошкольное воспитание» 1954 сѹлтанпа тата ыт. те). Вулав залне сѹлсерен 252 тѣрлѣ ятлѣ хасат—журнал килсе тѣрять. Вѣсем хушшинче сакѣн пек сѣнѣ кѣларѣмсем пур: «Россия XXI в.», «Родина», «Частная школа», «Директор», «Маркетинг», «Право и экономика» тата ыт. те.

Сак залрах вулакансем микрофильмсемпе микрофишѣсем вулама пулгаращѣ.

Хасат—журнал залѣнче ѣслекенсем информаци выставкисем йѣркелесех тѣращѣ. Ун тѣрѣх вулакансем чи кѣсѣклѣ статьясемпе паллашма пулгаращѣ.

Хулан абонемент пайё

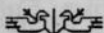
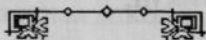
Ёс вӑхӑчӑ: 8 сехетрен 19 сехетчен,
канмалли кун — тунтикун;
тел. 22-41-27.

Паянхи кун тӑлне абонемент пайёпе усӑ куракан вулакансен шучӑ 11,5 пине яхӑн. (Танлаштарма: библиотека усӑлнӑ сул (1871) вулакансен шучӑ 20 сын кӑна пулнӑ). Абонементӑн хӑйӑн тӑп мар фончӑ пур, унта пурӑ 270 пин кӑнеке. Пайра ҫавӑн пекех 50 яхӑн тӑрлӑ ятлӑ журнал пур. Вӑсемпе тата выставкӑри кӑнекесемпе вулакансем вӑхӑтлӑх килте усӑ курма пултараҫҫӑ.

Хулан абонемент пайӑнчи кӑнекесене 15 кунлӑх параҫҫӑ. Илнӑ кӑнекене ытти вулакансем ыйтмаҫҫӑ пулсан, унӑн усӑ курмалли вӑхӑтне татах тӑстарма пулать. Вулакан киле илнӑ кӑнекесене каялла тавӑрса пама тивӑҫ. Енчен те ӑна ҫухатнӑ е пӑрахӑҫа кӑларнӑ пулсан, ҫав кӑнекепе пӑр пек хаклӑ кӑнекех тавӑрса парать, е тӑкак кунӑшӑн уҫа тӑлет.

Абонемент пайӑнче вулакансен ыйтӑвӑсене тивӑҫтерес ӑҫе ҫӑмӑллатаҫ тӑллевпе алфавит тата системӑллӑ каталогсем йӑркеленӑ.

Чăваш Наци литературипе библиографи пайё

Ёс вăхăчĕ: 8 сехетрен 20 сехетчен,
канмалли кун — тунтикун;
тел. 22—10—70.

1972 çулта библиотекăн библиографи секторĕ çумĕнче наци литературипе краеведени пайне йĕркеленĕ. Паянхи кун тĕлне ку пай библиотекăри специализациленнĕ пысăк пайсенчен пĕри шутланать. Вулакансем кунта хамăр республикăн истори, экономика, культура аталанăвĕ çинчен Чăваш кĕнеке издательствинче, тĕп (центральной) тата ытти издательствăсенче кăларнă кĕнеке—журналсемпе паллашма пулгараççĕ.

Наци литературипе библиографи пайĕнче «Сунтал», «Ялкор», «Чăваш ялĕ», «Трактор», «Ёс хĕрарăмĕ» ятлă чăвашсен пĕрремĕш журналĕсем тата 30—мĕш çулсенчи «Чăваш коммуни», «Красная Чувашия» хаçатсем упранаççĕ.

Вулакансен ыйтăвĕсене туллинрех тивĕçтерес тĕлĕшпе пайра ёçлекенсем тĕрлĕрен выставкăсем, литература каçĕсем, кĕнеке премьерисем, вулакансен конференцийĕсене ирттересĕ, литература указателĕсем, кĕнеке тишкерĕвĕсем, памяткасем хатĕрлесĕ. Юлашки çулсенче çакан пек библиографи указателĕсем тухнă: «К.В.Иванов», «Михаил Сеспель», «Аркадий Эсхель», «Их именами названы улицы города».

Çак пайрах ырнаçнă алфавит тата пĕтĕмĕшле системăллă краеведени каталогĕсем те вулакансемпе ёçлессине çамăллатаççĕ. Наци литературипе библиографи пайĕнче ёçлекенсем куллен килсе тăракан хаçат—журналсенчи статьясене компютера кĕртсе системăласа пыраççĕ. Районсемпе хуласен тĕп библиотекисем валли копыютерпа усă курса паллă тата асран кайми кунсен календарĕ, «Новая литература о

Чувашской Республике: Из российской и зарубежной печати» кварталта пёрре тухса тӑракан бюллетень тата тӑрлӑ премисем илме тивӑҫ пулнӑ лауреатсем синчен методика материалӑсем хатӑрлӑҫӗ.

Наци литературипе краеведени пайӗ 1995 ҫулхи ака уйӑхӗнчен Наци литературипе библиографи пайӗ шугланать. Пайра ӗҫлекенсем республикӑри пӗтӗмӗшле краеведени каталогне тӑвассишӗн тӑрӑшаҫӗ.

Техникапа төрөс наукәсен тата прикладной экономикән вулав залё

Ёс вәхәчә: 8 сехетрен 20 сехетчен,
канмалли кун — тунтикун;
тел. 22—40—63.

Библиотекари техникапа сыхәннә
литературән 42 проценчә техникапа
төрөс наукәсен тата прикладной
экономикән вулав заләнче упранать. Унпа техника
наукисен ёсченёсем, төпчевсёсем, диплом ёсёсем сыра-
кан студентсем, предпринимательсемпе коммерсантсем
уә курацсё.

Вулав залён төп мар фондёнче сёнё, ку вәхәтри
чи кирлө ыйтусемпе сырнә кёнекесем, ятарлә литера-
тура, сёр ытла төрлө ятлә хаҗат—журнал. Библиогра-
фипе справка кәларәмёсем (пурё 6 пин ытла) вулакан-
сене тема тәрәх литература суйласа илме пуләшәссё.

Техникапа төрөс наукәсен тата прикладной эконо-
микән вулав заләнче 1962 сұлтанпа упранакан сёнёрен
шухәшласа кәларнә япаласене төплён сырса панисен
(описание изобретений) фончә (пурё 874 пин) пурри
библиотекаң чыс—хисепне үстерет.

Ку пайра промышленнәй харпәрләха сыхласси,
тавар палли, унән хәйне уйрәм енёсем синчен ву-
лакансем лайәх пёлекен патентпа ёслекенсенчен
канаш илме пулгарацсё. «Роспатентән» бюллетенёсем
(«Изобретения», «Полезные модели. Промышленные
образцы») изобретательсемпе рационализаторсене
наукапа техникари тәнче ситёнёвёсемпе сийёнчех
паллашса пыма пуләшәссё.

Вулакансен ыйгәвёсене туллинрех тивёстерес тө-
лөшпе вулав заләнче ёслекенсем төрлөрен выставкәсем,
специалист, патент, предприниматель кунёсем йёркеле-
сех тәрацсё.

Медицина, биологи, ҫутҫанталăк ҫинчен
вӑрентекен наукӑсен вулав залӑ

Ӗҫ вӑхӑчӑ: 8 сехетрен 20 сехетчен,
канмалли кун — тунтикун;
тел. 22—11—43.

Библиотекӑн ҫак уйрӑмӑ 1966
султа йӑркеленӗ. Унӑн фондӑнче
хамӑр ҫӑршывра тата ют ҫӑршыв-

сенче тухнӑ 70 пин ытла кӑнеке—журнал упранать.

Ялхуҫалӑхӑпе, ҫӑр ӗҫӑпе ҫыхӑннӑ специалистсен,
наука ӗҫченӑсен тата акционерлӑ пӑрлешӑсен, хресчен
хуҫалӑхӑсен, пӗчӑк предприятисен ертӑсисен, сад ӗрче-
текенсен, килте тӑрлӑ чӑрчунсем тытакансен ыйтӑвӑ-
сене тивӑстересӑ ку уйрӑмра ӗҫлекенсем.

Библиографи обзорӑсем, литература списокӑсем,
тематика выставкисем хатӑрлесе тӑни, специалист, ин-
формаци кунӑсем йӑркелени, тематика каҫӑсем, кӑнеке
презентацийӑсем ирттерни вулакансен ыйтӑвӑсене
татах та туллинрех тивӑстерме май парать.

Ҫак уйрӑмрах йӑркеленӗ «Чечек ӗрчетекен»,
«Хурт—хӑмӑр ӗрчетекенсем», «Сад пахчи» ятлӑ клубсен
занятийӑсенче пахча—ҫимӑҫ, сад, чечек, хурт—хӑмӑр
ӗрчетессипе кӑҫӑкланакансем пӑр—пӑрин ӗҫӑ—хӗлӑпе,
сӑнавӑсемпе паллашаҫӑ, лекцисем итлесӑ.

Вулав залӑнче медицина тата ҫутҫанталӑк ҫинчен
вӑрентекен наукӑсемпе литература тупса вулама пулать.

Ўнер литературин пайё

Ёш вяхачё: 8 сехетрен 20 сехетчен,
канмалли кун — тунтикун;
тел. 22—38—12.

Библиотекан нотпа музыка пайё
1963 җулта йёркеленё. 1972 җулта
вара въл ўнер литературин комп-
лекслә пайё пулса тәрәт. Хальхи вяхәтра въл библио-
текәри специализациленнё пысәк пайсенчен пёри
шутланат.

Ку пайри скульптурәпа живопись, графикәпа ар-
хитектура, театрпа кино, музыкапа художествәлла
фотографи, эстетикәпа кёнекесем, хаҗат—журналсем,
нотәсем, грампластинкәсем, открыткәсен пуххисем,
диапозитивсем, диафильмсем, плакатсем, репродук-
цисем, альбомсем вулакансене кәсәклантакан ыйту
җине хурав тупма пуләшаҗсё.

Вулакансене меллёрех пултәр тесе, пай җумёнче
сасә җыравён секторне йёркеленё. Унти грампластин-
кәсен шучё 8 пине җитет. Вулакансем кунта хайсене
кирлё кёвёне е литература хайлавне итлеме пултараҗсё,
кирлё пулсан, хайсене валли те җыртарса илме май пур.

Пай җумёнче искусствәна әнланакан тата юратан-
кансен «Хутшәну» («Общение») ятлә клубё ёҗлет. Әна
Раҗсей Федерацийён искусствисен тава тивёслё ёҗченё
В.А.Ходяшев композитор ертсе пырат. Ўнер литерату-
рин пайён ёҗченёсем җак клубпа пёрле вулакансем
валли җаваш культура ёҗченёсемпе тёлпулусем йёрке-
лесех тәраҗсё.

Пайән выставка залёнче вулакансем җамрәк, хай
тёллён вёреннё, профессиленнё ўнерҗёсен ёҗёсемпе пал-
лашма пултараҗсё.

Төрлө чөлхесемпе тухна кёнекесен пайё

Ёс вахачё: 8 сехетрен 20 сехетчен,
канмалли кун — тунтикун;
тел. 22—40—39.

Төрлө чөлхесемпе тухна кёнекесен пайё библиотекан юбилейла суленче — 1971 султа йёркеленне. Малтанхи кунсенчен пусласах вал вулакансене мен май пур таран төрлө чөлхесемпе тухна кёнекесемпе тивёстерме тарашать. Унан фондёнче пётёмёшле илсен 23 пин ыгла кёнеке—журнал. Вёсем 50 ыгла чөлхепе пичетленсе тухнаскерсем.

Фондан төп пайё: вёренуре кирлө литератураран, словарьсенчен, ют чөлхесене вёренмелли меслет катартавёсенчен тарать. Гуманитари пулашавё майёпе сак пай 1992 султан пусласа Америкапа Великобританинчен тата Германинчен килсе таракан кёнекесемпе пуянланса пырать. Вёсем хушшинче бестселлерсем, бизнеспа, маркетингпа, шуглав техникипе сыханна кёнекесем.

Фондпа анлабрах паллаштарас тесе, сак пайра ёслекенсем сёнёрен килнө кёнекесен иформаци списокне каларса тарасё.

Төрлө чөлхесемпе тухна кёнекесен пайёнче лингафон кабинетё ёслет. Вулакансем кунта вёрену пластинкисемпе, магнитофон ленти сине сырна вёрену пособийёсен фонотекипе усё курма пулгарасё.

Ют сёршив вёлхисене хай төллөн вёрекененсене пулашма акалчан, нимёс тата француз чөлхисен курсёсем ёслесё. Занятисене саканта ёслекен специалистсемех ертсе пырасё, вулакансем вёсенчен хайсене касаклантаракан ыйтусемпе консультацисем те илме пулгарасё.

Вулакансемпе вёсен профессине, квалификацине,

чѣлхесене пѣлнине шута илсе ёслесси тѣрлѣ чѣлхесемпе тухнѣ кѣнекесен пайѣнче тахсанах йѣлана кѣнѣ.

Ѕак пай кашни ѣул 2,5 пин вулакана кирлѣ литературѣпа тивѣстерет. Вѣсен шутѣнче пирѣн хулара ёслесе пурѣнанакан ют ѣршыв специалисчѣсем те пур.

Тѣрлѣ чѣлхесемпе тухнѣ кѣнекесен пайѣнче ѣсѣ вулакан хѣйне кирлѣ текста тѣрѣс куѣарма, ют ѣршывра пурѣнанакан юлташѣ патне ѣыру ѣырма, визит карточкине йѣркелеме тата коммерци корреспондентине йѣркелесе пыма вѣрентекен литературѣна тупма пултарать.

Литература на пухса хатёрлекен пай

Ёс вәхәчә: 8 сехетрен 17 сехетчен,
канмалли кун — вырсаникун;
тел.. 22-40-43.

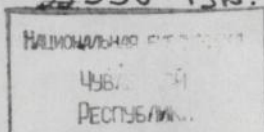
Ку пай библиотекәна килекен чәваш, вырәс тата ют сёршыв чәлхипе тухнә пичет материаләсене пухса хатёрлекен тата каталогсене йёркелекен пай шугланать. Унан тытәмәнче сакан пек секторсем йёркеленә:

- литературапа тивёстерекен сектор;
- литература на шута илсе, пухса хатёрлекен сектор;
- литература на систематизацилекен сектор;
- кёнекепе тивёстерекен тата наци литературине резервра тытакан сектор.

Пайан тәп тәллөвә: наци кёнекисен тулли репертуарне хатёрлесси, тәп издательствәра тата ют сёршыв издательствисенче чәвашсем синачен тухнә кёнекесене туянасси.

Библиотека фондне кёнекесем тёрлө сёртен пырса тәраçсә: 1938 султанпа издательствәра тухса тәракан чәвашла тата вырәсла изданисен ятарлә түлевсёр экземплярәсем; Раçсейре вырәс чәлхипе тухса тәракан изданисен ятарлә экземплярәсем; вырәнти ятарлә түлевсёр экземпляр; республикәри бибколлектор; кёнеке магазинәсем; «кёнеке—почтәпа»; ылмаштармалли фонд; ытти сёршывсемпе кёнекесем ылмаштарса илни; хаçат—журнал сыранса илни.

Пайра ёçлекенсем библиотека фончән пахаләхне тәпчесе тёрәслесе тәраçсә, библиотекәна тёрлө сәлтәвпа ситеймен кёнекесене шыраса тупса фонда пуянлатаçсә, хәш—пёр кёнекесене суйласа илсе депозитарлә управвалли уйәраçсә. Библиотекәна килекен пәтәм документ литература на пухса хатёрлекен пай урлә тухать. Кунта ёçлекенсем вәсене йёркелесе, хатёрлесе библио-

текән төп алфавит каталогенче паләртса хәвараççө.
Библиотека фондне шутласа пырасси тата литературәна
йёркелесе хатёрлесси компьютер урлә пулса пырать.

Кёнекесене упракан пай

Х
р
а
н
е
н
и
е

Ёҫ вӑхӑчӑ: 8 сехетрен 20 сехетчен;
канмалли кун — тунтикун;
тел. 22-40-03.

Ку пайӑн фончӑ чи тулли те пуянни
шутланать. Вӑл виҫӑ ҫуртра вырнаҫ-
нӑ (библиотекаӑн тӑп ҫурчӑ, К.Ива-

нов тата Короленко урамӑсенчи ҫуртсем). Короленко
(14 ҫурт) урамӑнчи ҫуртра наци литературипе вырӑнти
пичет материалӑсене пӑрле пухнӑ.

Кёнекесене упракан пайра ёҫлекенсем фондри
кёнекесене йӑркелесе вырнаҫтарса тӑраҫҫӑ, вӑсене
тӑрӑс—тӑкел упрасишӑн тӑрӑшаҫҫӑ. Республикари
библиотекарьсем валли библиотека фондне упраси
темӑпа методика мероприятийӑсем ирттересҫӑ, фонда
йӑркелесе вырнаҫтарасси тата уса курасси ыйтупа
тӑпчевсем ирттерме хушӑнаҫҫӑ.

Ку пайӑн хӑйӑн справӑчнӑй аппарат пур. 60—мӑш
ҫулсен вӑҫӑччен библиотека фондне вырнаҫтарасси
темиҫе тӑрлӑ пулнӑ: инвентарлӑ, системӑллӑ тата алфа-
вит йӑркисемпе (систематическо—алфавитная расста-
новка). 1970 ҫултанпа фондри литературӑна кёнекесен
инвентарь номерӑ тата формачӑ тӑрӑх йӑркелесе выр-
наҫтарасҫӑ. Виҫӑ формат уйӑраҫҫӑ — пӑчӑк, вӑтам
тата пысӑк.

Кёнекесене упракан пай тытӑмӑнче сайра тӑл
пулакан кёнекесен секторӑ, реставраципе переплет мас-
терскойӑ йӑркеленӑ.

Сайра та хаклә кёнекесен секторё

Ёҗ вәхәчә: 10 сехетрен 18 сехетчен;
канмалли кун — тунтикун;
тел. 22-27-97.

Ҙак хайне еврлө сектор фондөнчи кёнекесен ытларах пайё— Ётёрне хулинче пурәннә Таланцевсен җемйин килти библиотеки (3 пин кёнекене яхән). Библиотекана Таланцевсем 25-30 җул хушши пухнә. Вәл вәхәтра (XIX ёмёр вёҗё — XX ёмёр пуҗламәшә) тухса тәнә «Отечественные записки», «Дело», «Вестник Европы», «Мир божий», «Русское Богатство», «Русская мысль», «Былое» журналсем җак секторта упранаҗә.

Сектор фондөнче җавән пекех XVIII, XIX, XX ёмёр пуҗламәшёнче тухнә кёнекесем вулакансене кётеҗә. Акә вёсенчен хәшәсем: Сбоев В. «Исследования об инородцах Казанской губернии» (1856); Сбоев В. «Чуваши в бытовом, историческом и религиозном отношениях» (1865); Фукс А. «Записки о чувашах и черемисах» (1840); Золотницкий Н.И. «Названия родственных отношений у чуваш» (1871); Магницкий В.К. «Чувапские языческие имена» (1905); Никольский Н.В. «Христианство среди чуваш среднего Поволжья в XVI—XVIII веках» (1912) тата ыт. те.

Авторсем алә пусса панә кёнекесем, пёчөк тиражапа тухнә кёнекесем те пур секторта.

Ӑслӑлӑхпа тӑпчев тата меслетлӑх пайӑ

Ӑс вӑхӑчӑ: 8 сехетрен 17 сехетчен, канмалли кунсем — шӑматкунпа вырсарникун;
тел. 22—54—69.

Библиотекаӑн ӑслӑлӑхпа тӑпчев тата меслетлӑх пайне 1938 ҫулта усӑна. Вӑл библиотекаӑн пуҫ мийӑ

шутланать.

Ку пайра яланах республикаӑри 689 массӑлла библиотекаӑн ӑҫӑ—хӑлӑ ҫинчен туллин пӑлме пулать. Библиотекаӑсен ӑҫӑнчи ҫӑнӑлӑхсемпе юлашки вӑхӑтра пулса иртнӑ улшӑнусем ҫинчен пӑлес тесен те, ку пайра ӑҫлекенсем яланах пулӑшма хатӑр.

Ӑслӑлӑхпа тӑпчев тата меслетлӑх пайӑн хӑйӑн фончӑ пур. Унта республикаӑри район, хула тата ял библиотекисен ӑҫӑ—хӑлӑ ҫинчен, библиотековедени тата библиографипе вӑренӑ материалӑсем тупма пулать.

Библиотека ӑҫченӑсен квалификацине ӑстерес енӑпе те нумай вӑй хурать ҫӑлӑрех асӑнна пай. Тӑрлӑ йышши сценарисем, меслетлӑх кӑтартӑвӑсем, библиотека ӑҫӑпе ҫыхӑнна ӑслӑлӑхпа тӑпчев ӑҫӑсем ҫырса хатӑрлесси те ҫак пай ӑҫнех кӑрет.

Библиотекасемпе ёҗлекен пай

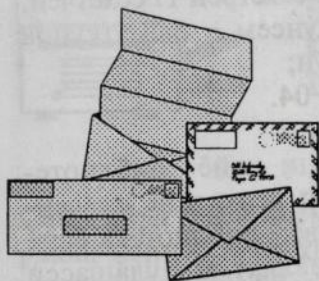
Ёҗ вӑхӑчӑ: 8 сехетрен 17 сехетчен, канмалли кунсем — шӑматкунпа ырсарникун;
тел. 22-45-38.

Вулансен ыйтӑвӑсене туллин-рех тивӑҗтерес ёҗре библиотекӑн 1938 җулта йӑркеленӑ библиотекӑсемпе ёҗлекен пайӑн тӑпи те пыҗӑк.

Кирлӑ кӑнеке библиотекӑра җук пулсассӑн, библиотекӑсемпе ёҗлекен пай җак кӑнекене хамӑр республикӑри, Раҗҗейри, чикӑ леш енчи библиотекӑсенчен ыйтса илме пулгартать. Вулансен ыйтӑвӑсене тивӑҗтерме Раҗҗей Патшалӑх библиотекин (Санкт-Петербург) кӑнеке фонҗӑсемпе час-часах усӑ курма тивет. Ғавӑн пекех пирӑн библиотекӑн фонҗӑпе җак пай урлӑ республикӑри, Раҗҗейри, ытти җӑршывсенчи вулансем анлӑн усӑ кураҗҗӑ.

Ғулсерен библиотекӑсемпе ёҗлекен пай 12,5 пин ытла вулансен ыйтӑвне тивӑҗтерет; пурӑ 500 ытла библиотекӑпа җыхӑну тытать, вӑсем хушшинче: предприятисемпе организацисен, наукапа техника библиотекисем; вӑренӑ заведенийӑсен библиотекисем; район, хула, ял библиотекисем; пӑчӑк предприятисем.

Çенёлёхсемпе маркетинг пайё

Ёс вӑхӑчӑ: 8 сехетрен 20 сехетчен, канмалли кунсем — шӑматкунпа ырсарникун; тел. 22-45-38.

Паянхи кун тёлне ку пай библиотекӑн чи ҫамрӑкки. Вӑл 1995 ҫулхи ака уйӑхӑн 12-мӗ-

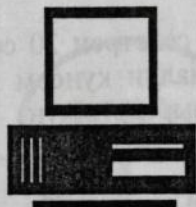
шӗнче кӑна уҫӑлна.

Ҫак пайӑн тӗп тӗллевӗ: ҫенӗ информаци хыҫҫӑн йӗрлесе пырасси, ӑна тишкересси тата библиотекӑри информацине республикӑра сарасси; реклама; библиотекӑн чыс-хисепне устересси. Ку пай коммерци енӗпе те ёҫлеме пултарать. Тӗслӗхрен, вулакансем валли тӗлевлӗ пулӑшу.

Çенёлёхсемпе маркетинг пайё хӑйӗн малаллахи ёҫӗнче республикӑри информаци центрӗсемпе пӗрле вӑй хурасшӑн. Ку пайра ёҫлекенсем библиотекӑна килекен кашни вулакана пулӑшма хатӗр.

Автоматизаци пайё

Ёс вӑхӑчӑ: 8 сехетрен 17 сехетчен,
канмалли кунсем — шӑматкунпа
вырсарникун;
тел. 22—50—04.

Автоматизаци пайё библиоте-
кӑра ҫенӗрен йеркеленӗ пайсен-
чен пӗри (1993). Унӑн тӑп тӗллевӗ: библиотека ӗҫне
компьютерсемпе усӑ курса ҫӑмӑллатма пулӑшасси
(внедрение компьютерной технологии в билиотечные
процессы).

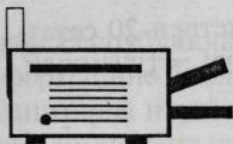
Библиотекаӑн автоматизациленӗ системинче 14
компьютер (IBM PC/AT), лазерлаӑ принтер тата ытти
электронлаӑ техника.

Хальхи вӑхӑта илсен литературӑна пухса хатӗр-
лекен пай, информаципе библиографи пайӗ, библио-
текасемпе ӗҫлекен пай, наци литературипе библио-
графи пайӗ тата учетпа тӗрӗслев пайӗ автоматизаци
пайӗпе тачӑ ҫыхӑнса ӗҫлеҫҫӗ.

Автоматизаци пайӗ ҫенӗ программӑсем хатӗрлет,
библиотекарьсене компьютер технологине алла илме
пулӑшать.

Малашлаӑхра, электронлаӑ ҫыхӑну йӗркелесен,
библиотека ытти хуласемпе районсенчи библиотека-
семпе ҫыхӑну тытма пултарӗ.

Копи туса йышлатакан пай

Ёҗ вӑхӑчӗ: 8 сехетрен 16 сехетчен,
канмалли кун— тунтикун;
тел. 22-41-95.

Копи туса йышлатакан пайа ну-
маях пулмасть йӗркеленӗ (1993).

Ҷак пайра ёҗлекенсем библиотекӑра хатӗрлесе кӑла-
ракан мӗнпур продукцине пичетлесе йӗркелеҫҫӗ. Ҷав
шутра библиографи указателӗсемпе пособийӗсем, мето-
дика материалӗсем.

Ҷулсерен Ҷак пай тӑрӑшнипе районсемпе хула-
сенчи тӗп библиотекӑсене тӗрлӗ йышши материалсем
Ҷитеҫҫӗ.

Кунсӑр пуҫне пайра ёҗлекенсем вулакансем тата
организацисемпе учрежденисем валли ксерокописем
туса параҫҫӗ.

Учетпа төрөслөв пайё

Ёҗ вӑхӑчӑ: 8 сехетрен 20 сехетчен, канмалли кун – тунтикун; тел. 22–56–40.

Учетпа төрөслөв пайё вулакансене библиотекӑна җырантарать, вӑсене библиотекӑн йӑркисемпе паллаштарать, вулакансен йышне, миҗе кӑнеке вуланине шута илсе пырать. Җавӑн пекех кашни уйӑхри, кварталти тата җулталӑкри кӑтартусен статотчетне туса пырать.

Библиотекӑра компьютерсемпе усӑ курма пуҗланӑранпа вӑсен ёҗ вырӑнне те автоматизациленӑ. Ку вӑл ёҗе җӑмӑллатма май парать.

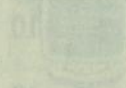
Компьютер пулӑшнипе учетпа төрөслөв пайёнче ёҗлекенсем литературӑна вӑхӑтра килсе паман вулакансене питӑ хӑвӑрт шыраса тупма пулгараҗҗӑ. Вулакансен йышне шутласа пырассине те пӑтӑмпех компьютер туса пырать.

Библиотекӑна җыранма пынӑ чухне вулакансен җумра паспорт, справка е вӑренекенсен билечӑ тата сӑнӑкерчӑк пулмалла. Вуланкансен билетне пӑр җуллӑха туса параҗҗӑ. Пур вулав залӑсемпе тата абонементпа усӑ курмалли билета Шупашкар хулин пропискипе, аслӑ тата ятарлӑ вӑтам пӑлӑ паракан вӑренӑ заведенийёсенче вӑренекенсене параҗҗӑ. Ытти җӑртен килнӑ вулакансем, хула прописки пулмасан, вулав залӑпе усӑ курмалли билет тугарма пулгараҗҗӑ.

Кашни җулах, кӑрлачӑн 1–мӑшӑнчен пуҗласа, вулакансене библиотекӑра җӑнӑрен регистрацилеҗҗӑ.

Тупмалли

Чăваш Республикин Наци библиотеки	3
Информаципе библиографи пайё	6
Гуманитарлă наукăсен вулав залё	7
Хулан абонемент пайё	9
Чăваш Наци литературипе библиографи пайё	10
Техникапа тёрёс наукăсен тата прикладной экономикăн вулав залё	12
Медицина, биологи, сұтсанталăк сінчен вёрентекен наукăсен вулав залё	13
Унер литературин пайё	14
Тёрлэ чёлхесемпе тухнă кёнекесен пайё	15
Литературана пухса хатёрлекен пай	17
Кёнекесене управкан пай	19
Сайра та хаклă кёнекесен секторё	20
Аслăлăхпа тёпчев тата меслетлёх пайё	21
Библиотекасемпе ёслекен пай	22
Сёнёлёхсемпе маркетинг пайё	23
Автоматизаци пайё	24
Копи туса йышлатакан пай	25
Учетпа тёрёслев пайё	26

Баян мөрдөгч, улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элч, улсын эрүүлжүүлэгч

сон гэрээгээр хэрэглэхэд хамгаалах үүрэгтэй. Энэ үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч

Тусгай гэрээгээр хэрэглэхэд хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч
Фондын элчид хамгаалах үүрэгтэй байхыг хангахын тулд улсын эрүүлжүүлэгч

Кашини суух, хэргийн 1-мөшгөнчон пуулаас, буу-
ламандонс бидэвөгдөдөд гөндөрөг регистрандессө.

60002

